

—*Edicija*—
POETIKA STRAVE

KNJIGA 30

DŽOZEF KONRAD

TAJNI SAPUTNIK

Prevod s engleskog
Strahinja Mladenović
Dejan Ognjanović

ORFELIN
IZDAVAŠTVO

Novi Sad
2023

Za izdavača:
Milenko Bodirogić

Urednici:
Dr Dejan Ognjanović
Milenko Bodirogić

Naslovi originala:
The Secret Sharer, The Idiots,
The Brute, The Inn of the Two Witches,
A Terribly Strange Bed

Lektura i korektura:
Lidija Diklić

Ilustracije na koricama i u knjizi:
Nikola Uzelac

Grafičko rešenje edicije,
prelom i priprema za štampu:
David Tankosić

Orfelin izdavaštvo

Kosovska 23
Novi Sad
Telefon: 021 447217
orfelinns@gmail.com
www.orfelin.info

Štampa:
Grafostil, Kragujevac

CIP - Каталогizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

ISBN 978-86-6039-074-7
COBISS.SR-ID 109005321

Bez dopuštenja izdavača nije dozvoljeno reprodukovanje
nijednog dela ove knjige.

TAJNI
SAPUTNIK

The Secret Sharer

Napisana decembra 1909.

Prvo objavljivanje: u dva dela, časopis *Harpers*
(*Harper's Magazine*, Aug. & Sept. 1910).

Prvo objavljivanje u knjizi: *Twixt Land and Sea*
(J. M. Dent publishers, London, 1912).

S moje desne strane bili su nizovi pobodenih kolaca za ribarenje, koji su podsećali na tajanstveni sistem polupotonulih ograda od bambusa, nepojmljivi u svom izdvajanju oblasti tropskih riba, i sumanutog ugođaja, kao da su zauvek napušteni od strane kakvog nomadskog plemena ribolovaca koji su sad otišli na drugi kraj okeana; jer nigde ne beše ni traga ljudskoj naseobini dokle god je pogled dosezao. Sleva grupa goletnih ostrvaca, čiji su oblici podsećali na kamene zidove, kule i bunkere, imala je svoje temelje pohranjene u plavom moru koje se činilo čvrstim, toliko je mirno i nepokretno počivalo podno mojih stopala; čak je i tračak svetla od sunca, što je hrlilo ka zapadu, glatko sjao, bez onog razdraganog svetlucanja što svedoči o neopazivom mreškanju. A kad sam se osvrnuo radi poslednjeg pogleda ka tegljaču, koji nas je upravo ostavio usidrene izvan nasipa, ugledao sam pravu liniju ravne obale kako se spaja s mirnim morem, ivica s ivicom, sa savršenom i neobežženom bliskošću, nalik ravnom podu, upola smeđem, upola plavom, pod ogromnom nebeskom kupolom. S beznačajnošću, koja se mogla meriti sa ostrvcima u moru, dve male skupine drveća, po jedna sa svake strane jedinog narušavanja inače besprekornog spoja, obeležavale su ušće reke Mejnam koju smo upravo napustili u prvoj pripremnoj etapi našeg puta ka kući; a daleko iza, na nivou kopna, krupnija i uzvišenija masa, šumarak što je okruživao Paknam pagodu, beše jedina stvar na kojoj se oko moglo odmoriti od zaludnog poduhvata

istraživanja jednoličnog raspona horizonta. Ovde-onda prosjaji, kao od nekolicine rasutih srebrnjaka, označavali su vijuganje velike reke; a na najbližem od njih, upravo unutar nasipa, tegljač, koji se pušio pravac ka kopnu, izgubi mi se iz vida, trup, dimnjaci i jarboli, kao da ga je bezosećajna zemlja progutala bez napora, bez ijednog drhtaja. Oko mi je pratilo lagani oblačak njegovog dima, sad ovde, sad tamo, iznad ravnine, u skladu s lukavim vijuganjima rečnog toka, ali zanavek sve slabašniji i dalji, dok ga nisam napokon izgubio iza brda u obliku mitre na kojem je počivala velika pagoda. A onda se zatekoh sam sa svojim brodom, usidrenim u čelu Sijamskog zaliva.

Plutao je na početnoj tački dugačkog putovanja, veoma miran u ogromnoj tišini, dok je zalazeće sunce seni njegovih jarbola bacalo daleko ka istoku. U tom trenu bejah sam na njegovim palubama. Ne beše ni glasa od njega – a oko nas ništa se nije kretalo, ništa živelo, ni kanu na vodi, ni ptica u vazduhu, ni oblačak na nebu. U ovoj stanci bez daha, na pragu dugačkog putovanja, činilo se da odmeravamo našu sposobnost za dug i naporan poduhvat, zadatak postavljen pred oba naša vida postojanja kako bi se sproveo, daleko od očiju ijednog drugog čoveka, jedino s nebesima i morem kao posmatračima i sudijama.

Mora da je bio nekakav odsjaj u vazduhu koji je remetio očinski vid, jer tek kada je sunce bilo na ivici da nas sasvim napusti moje uzlutale oči zapaziše, onostran najviših grebena primarne grupice ostrva, nešto što je narušilo svečani mir savršene samotnosti. Plimni nalet tame hitro je nadirao; i s tropskom naglošću jato zvezda izađe nad senovitom zemljom dok sam i dalje oklevao, sa šakom položenom lagano na ogradu mog broda kao na rame vernog prijatelja. Ali, sa svim tim mnoštvom nebeskih tela koja su zurila naniže u jedno, uteha tihog opštenja s njim beše zanavek nestala. I ovog puta javiše

se uznemirujući zvuci – glasovi, sve bliži koraci; nadzornik se vrzmao glavnom palubom, užurbano uposleni duh; ručno zvono zazvečalo je hitno pod krmenom palubom...

Zatekoh moju dvojicu oficira kako me čekaju kraj stola za večeru, u osvetljenoj trpezariji. Smesta smo seli i dok sam dodavao hranu prvom oficiru, rekoh:

„Da li ste svesni da je nekakav brod ukotvljen među ostrvima? Video sam mu jarbole iznad ivice grebena kada je sunce zašlo.“

On oštro izdignu prosto lice, opterećeno strašno nabujalim zulufima i izbacila svoje uobičajene usklike:

„Duše mi moje, gospodine! Ma, šta kažete!“

Moj drugi oficir bio je tihi mladić okruglih obraza, tmurniji nego što mu priliči godinama, mislio sam; ali kako nam se oči slučajno susretoše opazio sam blagi drhtaj na njegovim usnama. Smesta sam spustio pogled.

Nije mi bio posao da potpirujem podsmeh na mom brodu. Mora se, takođe, reći da sam vrlo malo toga znao o oficirima. Kao sticaj izvesnih događaja koji nisu od naročitog značaja ni za koga sem za mene, komanda mi je bila dodeljena samo dve sedmice ranije. A nisam mnogo šta znao ni o ljudstvu. Svi su oni bili zajedno nekih osamnaest meseci ili tu negde, a moja je pozicija imala biti da sam jedini stranac na brodu. Pominjem to jer je od izvesnog značaja za ono što će uslediti. Ali ono što sam ponajviše osećao bilo je da sam stranac tom brodu; a da do kraja istinu velim, bejah unekoliko i stranac samome sebi. Najmlađi čovek na brodu (ne računajući drugog oficira) i još uvek neiskušan pozicijom najpotpunije odgovornosti. Bio sam spreman da sposobnost drugih prihvatim zdravo za gotovo. Trebalo je prosto da budu na visini svojih zadataka; ali pitao sam se u kojoj ću meri ispasti veran onoj idealnoj zamisli kakvu svaki čovek potajno postavi pred svoje unutarnje ja.

Za to je vreme glavni oficir, sa skoro vidljivim učinkom saradnje između njegovih okruglih očiju i zastrašujućih zulufa, pokušavao da razvije teoriju o ukotvljenom brodu. Njegova preovlađujuća odlika bila je da sve stvari najozbiljnije razmotri. Imao je u potpunosti posvećen um. Kako je sam običavao da kaže, „voleo je da sebi objasni“ praktično sve što mu se našlo na putu, čak do mizerne škorpije koju je pronašao u svojoj kabini pre nedelju dana. Zašto i otkud ta škorpija – kako je dospela na brod i rešila da odabere njegovu sobu a ne spremište (koje je bilo mračno i više nalik mestu kakvom bi škorpija bila sklona), i kako je zaboga uspela da se udavi u mastionici na njegovom stolu za pisanje – to ga je ubeskraj naprezalo. Brod među ostrvima daleko se lakše mogao opravdati i objasniti; i baš kad umalo što nismo ustali od stola, on načini svoju obznanu. Bio je to, nije nimalo sumnjao, brod koji je od kuće nedavno pristigao. Može biti da je navukao previše vode kako bi ikada prešao nasip, izuzev na vrhu prolećnih plima. Otud je otišao u onu prirodnu luku kako bi sačekao nekoliko dana, jer mu je tako zgodnije bilo nego da ostane na otvorenom putu drugima.

„Uistinu je tako“, potvrdi drugi oficir, iznenada, svojim blago hrapavim glasom. „On gazi preko dvadeset stopa. To je brod iz Liverpula, *Sefora*, s tovarom uglja.¹ Stotinu dvadeset i tri dana otkako ode iz Kardifa.“

Pogledasmo ga iznenađeni.

„Kapetan tegljača reče mi tako kada se popeo na palubu da uzme vaša pisma, gospodine,“ objasni mladi čovek. „Očekuje da brod povede uz reku prekosutra.“

Pošto nas je ovako zapanjio ovom količinom informacija, on se izmigolji iz kabine. Prvi oficir sa žaljenjem primeti da

---

¹ *Sefora*: naziv broda potiče od grčke reči „sephos“ (lepota) i hebrejske „šippōrā“ / „tsippōrāh“ (ptica). Zifora je bila Mojsijeva žena. (*prim. prev.*)

„ne može objasniti čudi tog mladog momka“. Šta ga je sprečilo da nam odmah sve saopšti, to je želeo da zna.

Zadržao sam ga upravo kad je kretao. U prethodna dva dana posada je bila zatrpana obiljem napornog posla a prošle noći imali su vrlo malo počinka. Bolno osetih da ja – stranac – činim nešto nesvakidašnje kad ga uputih da svekoliko ljudstvo pošalje na spavanje a da ne postavi stražara kraj sidra. Predložio sam da ja stojim na palubi do oko jedan sat po ponoći ili tako nešto. Urediću da me drugi oficir zameni u taj čas.

„Njega će zameniti kuvar i nadzornik u četiri“, zaključio sam, „a zatim će pozvati vas. Svakako, na najmanji znak bilo kakvog vetra podići ćemo sve ljude i krenuti smesta.“

Prikrio je svoje čuđenje. „Veoma dobro, gospodine.“ Izvan trpezarije navirio je kroz vrata u prostoriju drugog oficira kako bi ga obavestio o mom nečuvenom kapricu da na sebe preuzmem stražarenje u trajanju od pet časova. Začuo sam kako onaj drugi podiže glas u neverici: „Šta? Kapetan lično?“ Zatim još nešto mrmljanja, zatvaranje vrata, pa još jednih. Nekoliko trenutaka potom otišao sam na palubu.

Moje tuđinstvo, koje me je učinilo besanim, potaklo je tako nekonvencionalno uređenje, kao da sam očekivao u tim samotnim noćnim časovima da dođem na svoje sa brodom o kojem ništa nisam znao, koji su opsluživali ljudi o kojima sam znao tek vrlo malo više. Dok je bio čvrsto ukotvljen uz dok, napučen poput svakog broda u luci zbrkom nepovezanih stvari, posednut nepovezanim ljudima s kopna, jedva da sam ga bio video kako priliči. Sad, dok je ležao očišćen i spreman za more, raspon njegove glavne palube činio mi se pravcatim otkrićem pod zvezdama. Bio je veoma fin, veoma prostran za njegovu veličinu, i veoma zamaman. Sišao sam s krmene palube i zakoračao po srednjoj, dok sam u umu predstavljao slike predstojećeg prolaska kroz Malajski arhipelag, niz Indijski

okean pa naviše uz Atlantik. Sve su mi etape bile dobro poznate, svaka odlika, sve alternative koje su me verovatno mogle čekati na uzburkanim morima – sve!... izuzev te novine, odgovornosti komandovanja. Ali srce mi šanu razumnu pomisao da je taj brod nalik drugim brodovima, njegovo ljudstvo nalik drugim ljudima, a da more verovatno nije spremilo nikakva naročita iznenađenja izričito radi moje neprijatnosti.

Došavši do tog utešnog zaključka, pomislih na cigaru i siđoh pod palubu da je uzmem. Dole još sve bejaše mirno. Svi su u stražnjem delu broda bili duboko usnuli. Izadoh ponovo na zadnji deo gornje palube, prijatno opušten, u potkošulji, te tople noći kad se jedva moglo doći do daha, bosonog, s pripaljenom cigarom u zubima, i dok sam išao napred, susrela me je duboka tišina na prednjem delu broda. Jedino kada sam prošao kraj vrata prednjeg potpalublja, začuo sam duboki, tihi, pouzdani uzdah nekog spavača unutra. I naprasno se razgalih velikim pouzdanjem mora, naspram nemira kopna, svojim odabirom tog neiskušanog života koji mi nije predstavljao nikakve uznemirujuće probleme, ispunjen suštastvenom moralnom lepotom apsolutne direktnosti njegove privlačnosti i pravolinijske usmerenosti njegove svrhe.

Signalno svetlo na prednjem sidrištu plamtelo je jasnim, neuznemirenim plamom koji kao da je ispunjen značenjem, samouveren i sjajan usred tajanstvenih noćnih seni. Prolazeći na povratku ka palubi duž suprotne strane broda, opazio sam da bočne lestvice od konopca, nesumnjivo spuštene s boka radi penjanja kapetana tegljača kada je došao da preuzme i odnese naša pisma, nisu bile podignute nazad kao što je trebalo. Ovo me je naljutilo, jer tačnost u pojedinostima i sitnicama sama je srž discipline. Onda se setih da sam ja bio taj koji je prevremeno oficire otpustio s dužnosti, te da sam svojim činom sprečio da stražar bude formalno postavljen i da se o stvarima postara kako

priliči. Upitah se da li je mudro ikada se uplitati u već uspostavljenu rutinu dužnosti, čak i iz najplemenitijih motiva. Zbog ovog mog dela drugi su mogli pomisliti da sam čudak. Gospod će ga znati kako će oficir sa apsurdnim zulufima moći da „objasni“ moje ponašanje i šta je čitav brod pomislio na tu neformalnost svog novog kapetana. Bejah zbunjen samim sobom.

Svakako ne zbog griže savesti već, zapravo, sasvim mehanički, krenuh da lično podignem lestve. Sad, bočne lestve od te sorte lagane su i bez poteškoća se podižu, a opet moj žustri potez, od kojeg je trebalo da dolete na palubu, samo mi se vratio telu izvijen sasvim neočekivanim trzajem. Šta, dođavola...! Toliko sam bio zapanjen nepokretnošću tih lestvica da sam se ukopao u mestu u pokušaju da to sebi objasnim poput onog mog bezumnog oficira. Naposletku, naravno, provirih glavom preko ograde.

Bočna strana broda beše načinila mutni pojas senke na tamnom ogledalu svetlucavog mora. Ali smesta sam opazio kako nešto izduženo i bledo pluta veoma blizu lestvica. Pre no što i stigoh da sročim pretpostavku, lagani odblesak fosforescentnog svetla, koje kao da je odjednom poteklo od nagog tela nekog čoveka, zatreptao je u usnuloj vodi s neuhvatljivom, nemom igrom letnjeg seva na noćnom nebu. Bez daha videh kako mi se pogledu otkrivaju par stopala, dugačke noge i krupna bleđa leđa uronjena sve do vrata u zelenkasti mrtvački sjaj. Jedna je šaka, izbačena iz vode, stezala najdonju prečagu lestvica. On bejaše čitav, izuzev glave. Obezglavljeni leš! Cigara mi ispade iz razjapljenih usta, tiho bućnu i kratkotrajno zašišta, sasvim čujna u apsolutnoj nepokretnosti svih stvari pod nebesima. Na to je on, pretpostavljam, podigao lice, mutno bleđi oval u seni broskog boka. Ali, čak i tada, tek sam jedva uspevao tamo dole razaznati obličje njegove crnokose glave. Međutim, bilo je to dovoljno da me užasni, ledeni osećaj, što me

beše obuzeo u predelu grudi, sasvim napusti. Takođe je prošao i trenutak za zaludne usklike. Jedino sam se uspeo na slobodnu prečagu i nagnuo preko ograde koliko god sam mogao, kako bih oči primakao bliže tom tajanstvu što je plutalo pokraj.

Dok se držao za lestve, poput plivača u trenu odmora, morsko svetlo mu je poigravalo oko udova na svaki trzaj; i on se u njemu činio sablastan, srebrnkast, poput ribe. I ostao je nem poput ribe. Nije načinio ni najmanji pokret kako bi izašao iz vode. Nepojmljivo beše da nije ni pokušao da se popne na brod i nekako čudno uznemirujuće posumnjati kako to možda nije ni želeo. I moje prve reči behu potaknute upravo tom uznemirujućom neodlučnošću.

„Šta je posredi?“, upitao sam svojim uobičajenim glasom, reći usmerenih naniže, ka licu podignutom direktno ispod moga.

„Grč“, odgovori ono, ništa glasnije. Zatim blago zabrinuto: „Nego, nema potrebe nikoga da zoveš.“

„Nisam to ni bio naumio“, rekoh.

„Jesi li sam na palubi?“

„Jesam.“

Nekako sam imao utisak da je bio na ivici toga da se otpusti s lestvi kako bi otplivao daleko od mog domašaja – tajanstveno kako je i došao. Ali, tog trena, ovo stvorenje koje se ukazalo kao da je isplivalo sa morskoga dna (koje uistinu beše tlo ponajbliže brodu) samo je htelo da zna koliko je sati. Rekoh mu. A on, tamo dole, oprezno:

„Pretpostavljam da ti je kapetan već u krevetu?“

„Siguran sam da nije“, rekoh.

Činilo se da se bori sam sa sobom, jer začuh nešto nalik tihom, gorkom romoru sumnje.

„Kojim dobrom?“

Njegove naredne reči ispoljiše se s oklevajućim naporom.

„Vidi, dobri moj čoveče. Možeš li ga tiho dozvati?“

Pomislih da je kucnuo čas da kažem ko sam.

„Ja sam kapetan.“

Začuo sam „Tako ti boga!“ prošaputano na nivou površi vode. Fosforescencija blesnu u komešanju svuda oko njegovih udova, dok je drugom rukom stezao lestve.

„Zovem se Legat.“ Glas mu beše miran i odlučan. Dobar glas. Sigurno držanje tog čoveka nekako je u meni izazvalo isto takvo stanje. Veoma sam tiho odvratio:

„Mora biti da si dobar plivač.“

„Jesam. Bio sam u vodi praktično od devet časova. Pitanje za mene jeste da li da se sada pustim od ovih lestvi i produžim s plivanjem dok ne potonem od iznurenosti – ili da se ovde popnem na palubu.“

Osetio sam da ovo nije puka formula očajničkog govora, već stvarna alternativa koju je pred sobom imala jedna snažna duša. Iz ovoga je trebalo da pojmem da je mlad; zapravo, samo su mladi uopšte ikada suočeni s tako jasnim pitanjima. Ali u ono vreme to je s moje strane bila puka intuicija. Tajanstvena komunikacija već beše uspostavljena između nas dvojice – pred tim tihim, zatamnjenim tropskim morem. I ja sam takođe bio mlad; dovoljno mlad da ne iznesem ikakvu opasku. Čovek u vodi naglo započe da se penje lestvama i ja pohitah podalje od ograde kako bih doneo nekakvu odeću.

Pre no što sam ušao u kabinu, zastao sam u mestu, osluškujući u predsoblju u podnožju stepenica. Lagano hrkanje dopiralo je kroz zatvorena vrata sobe prvog oficira. Vrata drugog oficira behu odškrinuta, ali tmina je unutra bila apsolutno beščujna. On je, takođe, bio mlad i mogao je da spava kao klada. Preostao je poslužitelj, ali ne beše verovatno da bi se on probudio pre nego što bude pozvan. Uzeo sam jednu tuniku za spavanje iz svoje sobe i, vrativši se na palubu, ugledao nagog čoveka iz mora kako sedi na poklopcu glavnog otvora palube, dok se

svetlucavo belasao u tami, s laktovima na kolenima i glavom u šakama. U trenutku je skrio svoje vlažno telo u tuniku sa sivim prugama istovetnu onoj koju sam i sam nosio i pratio me je poput dvojnika pod palubu ispod komandnog mosta. Zajedno smo se kretali, ka zadnjem delu broda, bosonogi, ćutke.

„Šta je posredi?“, upitah zatajnim glasom, uzevši pripaljeni fenjer sa postolja za kompas i pronevši ga njegovom licu.

„Ružna rabota.“

Imao je sasvim pravilne crte; dobra usta; svetle oči pod unekoliko debelim, mračnim obrvama; glatko, četvrtasto čelo; ni dlake na obrazima; male, smeđe brkove i lepo oblikovanu, okruglu donju vilicu. Izraz mu beše usredsređen, zamišljen, pod prodornim svetlom fenjera koji sam mu podigao do lica; onakav kakav bi čovek duboko zamišljen u samoći mogao imati. Moja spavačica bila mu je kao po meri. Dobro građen momak od najviše dvadeset i pet. Uhvatio je donju usnu ivicom belih, pravilnih zuba.

„Da“, rekoh, vraćajući fenjer na mesto odakle sam ga uzeo. Topla, teška tropska noć ponovo mu se sklopila oko glave.

„Tamo ima jedan brod“, promrmljao je.

„Da, znam. *Sefora*. Jesi li znao za nas?“

„Nisam imao ni najblažu predstavu. Ja sam njen oficir...“ Zastao je i ispravio se. „Trebalo bi da kažem, *bio sam*.“

„Aha! Nešto krenulo po zlu?“

„Da. Veoma po zlu. Ubio sam čoveka.“

„Kako to misliš? Upravo sada?“

„Ne, tokom putovanja. Pre više nedelja. Na trideset devetom stepenu južno. Kad kažem čoveka...“

„U naletu plahovitosti“, pretpostavio sam, s poverenjem.

Senovita, tamna glava, poput moje, činilo se da klima neopazivo iznad sablasnog sivila moje spavačice. Izgledalo je, po

noći, kao da se suočavam sa sopstvenim odrazom u dubinama sumornog i ogromnog ogledala.

„Baš lepa stvar da je na duši nosi jedan momak iz Konvija“, promrmljao je moj dvojnik, razgovetno.

„Ti si momak iz Konvija?“²

„Jesam“, reče on, kao iznenađen. Onda, polagano: „Da nisi možda i ti...?“

Bejaše tako; ali budući par godina stariji, ja sam već bio otišao pre nego što se on prijavio. Nakon brze razmene datuma zavlada tišina; i naglo pomislih na apsurdnog prvog oficira s onim njegovim užasnim zulufima i „Duše mi moje – ma šta rekoste?“ vrstom intelekta. Moj dvojnik mi dade predstavu o svojim pomislama rekavši: „Otac mi je paroh u Norfoku. Možete li mene zamisliti pred sudijom i porotom s tom optužbom? Ja za sebe ne vidim takvu nužnost. Postoje momci koje bi anđeo s neba... A ja nisam taj. On je bio jedno od onih stvorenja što stalno kipte od gneva s nekakvom beslovesnom zlobom. Jadni bednici koji nemaju zašto da žive. Nije hteo da obavlja svoju dužnost, niti je hteo da ikome drugome dopusti da radi svoju. Ali kakve vajde od priče! Ti dobro znaš kakva je to sorta nakrivo nasadenog lajavog pseta...“

Obraćao mi se kao da su naša iskustva bila istovetna poput naše odeće. A dobro sam znao kužnu opasnost kakvu ta vrsta osobe predstavlja tamo gde nema zakonskog načina da se ona potisne. A isto sam tako dobro znao da moj dvojnik nije nikakav siledžijski ubica. Nisam ni pomislio da ga pitam za detalje, a on mi je priču grubo ispriповedao u žustrim, nepovezanim rečenicama. Više mi nije ni bilo potrebno. Video sam sve to kako se odvija kao da sam lično bio unutar te druge spavaćice.

---

² Konvi (eng. Conwy), ranije Konvej (eng. Conway), trgovački grad opasan zidinama, u severnom Velsu. (*prim. prev.*)

„To se dogodilo kada smo postavljali prednje olujno jedro u sumrak. Prednje olujno jedro! Jasno ti je kakvo je vreme bilo. Jedino jedro koje nam je preostalo kako bi brod funkcionisao; onda možeš znati kako nam je bilo već danima. Posao pun brige. On je bio nešto prokleta tvrdoglav oko tog jedra. Kažem ti, bio sam već načet onim užasnim nevremenom koje nikako da prestane. Nevreme užasno, a brod sa dubokim hvatom. Verujem da je i taj tip bio upola izludeo zbog toga. Nije bio trenutak za gospodsko neslaganje, stoga sam mu se okrenuo i srušio ga kao bivola. On poskoči, pa pravo na mene. Dohvatili smo se baš kad je gadno more dospelo do broda. Čitavo ljudstvo videlo je šta nam stiže i zgrabilo konopce, ali ja sam ga stezao za vrat i nastavio da ga tresem kao pacova, dok su ljudi iznad nas vikali: „Pazite! Pazite!“ Onda tresak kao da mi je nebo palo na glavu. Kažu da preko deset minuta jedva da se išta od broda moglo videti – samo tri katarke i deo prednjeg kaštela i komandnog mosta, okupani i obliveni uskomešanom penom. Pravo je čudo da su nas pronašli, zbijene zajedno iza prednjih čekrka za užad. Jasno je da sam bio ozbiljan u tome jer sam ga još uvek stezao za gušu kad su nas pridigli. On je bio pocrneo u licu. Njima je to bilo previše. Izgleda da su nas poneli, zajedno, onako stegnute, dok su vikali „Ubistvo!“ kao gomila ludaka i probili se u kuhinju. A brod se bori za život, gore-dole sve vreme, svaki trenutak mu može biti poslednji u moru takvom da ti kosa osedi samo ako ga načas pogledaš. Koliko shvatam, i kapetan je takođe počeo da ludi kao i svi ostali. Taj čovek je bio lišen sna duže od nedelju dana, i da ga sad zadesi ovako nešto na vrhuncu razbesnele oluje skoro da ga je sasvim izbezumilo. Čudi me da me nisu bacili preko ograde nakon što su iščupali lešinu svog cenjenog kolege iz mojih prstiju. Kažu mi da su imali poprilično muke da nas razdvoje. Dovoljno žestoka priča da navede starog sudiju i uglednu porotu da se ukoče u svojim

mestima. Prva stvar koju sam začuo kada sam došao sebi bilo je izluđujuće urlikanje beskrajnog orkana i povrh toga glas onog starca. Beše mi priljubljen uz krevet i zurio mi je u lice ispod oboda svog nepromočivog šešira.

„Gospodine Legat, ubili ste čoveka. Više ne možete biti prvi oficir na ovom brodu.“

Njegov napor da suzdrži glas učinio je da zazvuči jednolično. Ruka mu je počivala na ivici krovnog prozora kako bi održao ravnotežu, i sve to vreme nije se ni makao, koliko sam mogao da zapazim. „Baš lepa pričica za tihu čajanku“, zaključio je istim glasom.

Moja ruka je takođe počivala na ivici krovnog prozora; ni ja se, koliko znam, nijednim delom tela nisam ni makao. Stajali smo na manje od stope udaljenosti jedan od drugoga. Došlo mi je u pamet da ako bi matori „Duše mi moje – ma šta rekoste“ promolio glavu odozdo i ugledao nas, pomislio bi da vidi duplo, ili bi poverovao da je nabasao na prizor neke zlokobne vradžbine; čudni kapetan obavlja tihi razgovor kraj kormila sa svojim sopstvenim sivim duhom. Postadoh veoma zabrinut i posvećen da sprečim da se išta takvo dogodi. Začuo sam umirujući pritajen glas onoga drugoga.

„Otac mi je paroh u Norfoku“, reče on. Očigledno je zabravio da mi je ranije već bio saopštio ovu značajnu činjenicu. Zaista baš lepa priča.

„Bolje bi ti bilo da sad siđeš dole u moju kancelariju“, rekoh, oprezno se udaljavajući. Dvojnuk mi je pratio pokrete; naša bosa stopala nisu činila ni najmanjeg zvuka; pustio sam ga unutra, s pažnjom zatvorio vrata i, nakon što sam pozvao drugog oficira, vratio se na palubu na svoje stražarsko mesto.

„Još nema nikakvog znaka da će biti vetra“, zapazio sam dok se primicao.